

**TÜRKİYE TİCARET SANAYİ,
DENİZ TİCARET ODALARI VE TİCARET
BORSALARI BİRLİĞİ**

TAHKİM ŞARTNAMESİ*

Amaç

Madde 1 - Amaç Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği'nce gerek Türk firmaların kendi aralarında, gerek Türk firmaları ile yabancı firmalar arasında, gerekse yabancı firmaların kendi aralarında ticari ve sınai alanda meydana gelen anlaşmazlıklara bu Tahkim Şartnamesi hükümleri çerçevesinde tahkim yoluyla çözüm bulunmasını sağlamaktır.

Tanımlar

Madde 2 - Bu Tahkim Şartnamesinde; Türkiye, Ticaret Sanayi Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği "BİRLİK", Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Tahkim Şartnamesi, "ŞARTNAME", TOBB Tahkim Divanı "DİVAN" olarak ifade edilmiştir. Tahkim Divanı

Madde 3 - Tahkim Divanı, birinci maddede belirtilen firmalar arasında başgösterecek ticari ve sınai alandaki anlaşmazlıkların hakem marifetiyle çözümünü sağlamak üzere Birlik nezdinde bu tahkim şartnamesindeki esaslara göre oluşturulan kuruldur.

Tahkim Divanı ve Tahkim Komitesinin Teşekkülü

Madde 4 - Tahkim Divanı 2'si danışman üye olmak üzere 7 kişiden oluşur. Danışman üyeler, Birlik Yönetim Kurulu Başkanı tarafından teklif edilen tahkim hukuku konusunda bilgi ve tecrübe sahibi asgari 4 hukukçu aday arasından Birlik Yönetim Kurulunca, diğer üyeler ise, Birlik Yönetim Kurulu Başkanının talebi üzerine her konsey tarafından tavsiye edilen asgari ikişer aday arasından birer üye Birlik Yönetim Kurulunca seçilir.

Gerek danışman üyelerin, gerek diğer üyelerin birer de yedeği aynı şekilde seçilir. Üyeler 4 yıllık bir süre için seçilirler. Bu süre dolmadan, ölüm, istifa ve diğer sebeplerle ayrılan üyelerin yerine kendi yedeği iki hafta içinde Divan Başkanınca göreve çağrılır.

Divan ilk toplantısında bir başkan, bir danışman üyeden olmak üzere, iki başkan vekili ile bir divan katibi seçerek kendi arasında iş bölümü yapar.

Ayrıca Divan, kendi arasından biri divan katibi olmak üzere seçeceği iki üye ile danışman başkan vekilinin başkanlığında bir de Tahkim Komitesi oluşturur.

Tahkim Divanının Görevleri

Madde 5 - Bu Şartname kapsamında Tahkim Divanı aşağıdaki görevleri yapar:

1. İşbu Şartnamede belirlenen esaslar dahilinde tahkim prosedürünü başlatmak ve sona erdirmek.
2. Türk firmaların kendi aralarında veya Türk firmalarla yabancı firmalar arasında yahut yabancı firmaların kendi aralarında gerek sınai, gerek ticari ilişkileri dolayısıyla çıkan anlaşmazlıkları kesin olarak çözüme bağlamak üzere hakemleri tesbit ve tayin etmek,
3. Tayin edilen hakemlerin çekilme ve red taleplerini karara bağlamak, çekilen veya reddedilen hakemlerin yerine yenisini tayin etmek,
4. Hakemlerin tayin, çekilme ve redleriyle ilgili diğer karar ve tedbirleri almak,
5. Taraflarca tayin edilmediği takdirde, tahkim yerini belirlemek,
6. Milletlerarası tayin edilmediği takdirde, tahkim yerini belirlemek,
7. Milletlerarası Ticaret Odası kurallarına göre düzenlenmiş görev belgesini, tayin ettiği hakemlere verilmesini sağlamak.
8. Taraflardan birinin görev belgesini imzalamaktan kaçınması halinde, tahkim prosedürünün başlayacağı zamanı belirlemek,
9. Anlaşmazlığın başlangıçta öngörülen, gerektiğinde uzatılan süre içinde hakemler tarafından sonuçlandırılmasını sağlamak,
10. Hakem kararlarını inceleyerek onaylamak,
11. Tahkim masraflarını, hakem ücretlerini ve avans miktarlarını belirlemek,

* Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, 12.7.1991 tarih ve 24598 sayılı yazısı ile Tahkim Şartnamesinde yer alan "hakem mahkemesi" ifadelerini "hakem heyeti" olarak değiştirilmiştir.

12. Tahkim Komitesinin görevine girmeyen veya bu komite tarafından sunulan meseleleri karara bağlamak.

13. İşbu Şartname ile verilen diğer görev ve işleri yapmak.

Tahkim Komitesinin Görevleri

Madde 6 - Tahkim Komitesinin görevleri, TOBB Tahkim Divanı Çalışma Esasları İç Yönetmeliğinde belirlenir.

Komitenin aldığı kararlar, müteakip Divan toplantısına sunulur.

Divan ve Tahkim Komitesinin Toplantıları

Madde 7 - Divan kaideten ayda bir; Tahkim Komitesi ise kaideten ayda iki defa toplanır. Ancak Tahkim Komitesi gereğinde ayda ikiden fazla da toplantı yapabilir. Toplantılar kaideten Birlik merkezinde yapılır. Ancak Divanca ve Tahkim Komitesince uygun gördüğü takdirde başka yerlerde de toplantı yapılabilir.

Sekreteryaya Hizmetleri

Madde 8 - Divan'ın ve Tahkim Komitesinin sekreteryaya hizmetleri, Birlik Hukuk Müşavirliğince yürütülür.

Madde 9 - Divan ve Tahkim komitesinde kararlar oy çokluğu ile alınır. Eşitlik halinde başkanın oyuna üstünlük tanınır.

Madde 10 - Divanın çalışma usullerini gösterir bir iç yönetmelik, Tahkim Divanınca hazırlanır. Birlik Yönetim Kurulu kararı ile yürürlüğe girer.

Madde 11 - Önceden belirlenecek konularda Divan adına ivedi karar almak yetki- U si, Divanın bir sonraki toplantısında tasvibe sunulmak kaydıyla, Divan Başkanına veya başkan vekiline verilebilir.

Hakemlerin Seçimi

Madde 12 - Divan, tarafların kısmen veya tamamen aksini öngörmemiş olmaları şartıyla, bu Şartname hükümlerine göre hakemleri tayin eder veya taraflarca seçilmiş olan hakemleri onaylar.

Divan hakemleri tayin eder ve onaylarken, hakemlerin ve tarafların tabiiyetini, anlaşmazlıklarını, ait oldukları ülkeleri veya ikamet ettikleri yerleri hakemlerin taraflara olan yakınlık derecelerini dikkate alır.

Madde 13 - Anlaşmazlık ya tek ya da üç hakem tarafından çözülür.

Madde 14 - Taraflar, anlaşmazlığın tek hakem ile çözüme kavuşturulması hususunda karara vardıklarında, tek hakemi beraberce seçerler ve Divanın onayına sunarlar.

Tahkim talebinin diğer tarafa tebliğinden itibaren 30 gün içinde taraflar aralarında tek hakemin seçimi ile ilgili bir anlaşmaya varamazlarsa, hakemi Divan seçer.

Madde 15 - Taraflarca, üç hakem öngörülmesi halinde taraflardan herbiri, tahkim talebinde ve ona verilen cevapta tarafsız bir hakem seçer ve Divanın onayına sunar. Taraflardan biri çekimser kalırsa, onun yerine hakemi Divan tayin eder.

Taraflar, seçtikleri hakemlerin belli bir süre içinde üçüncü hakemi seçmelerini öngörmüş iseler, bu süre içinde üçüncü hakemin seçilmesi gerekir. Üçüncü hakemi, tarafların seçtikleri hakemlerin seçmesi halinde, Divan bu seçim işlemi onaylar. Eğer taraflarca tesbit edilen veya Divanca verilen en fazla 7 günlük süre içinde tarafların seçtikleri hakemler üçüncü hakemin seçiminde anlaşamazlarsa üçüncü hakemi Divan seçer.

Üçüncü hakem, hakem mahkemesine başkanlık eder.

Madde 16 - Taraflar hakemlerin sayısı hakkında mutabakata varmamışlarsa anlaşmazlık konusu meblağ veya davanın niteliği üç hakemin tayinini gerekli kılmadığı takdirde, Divan tek bir hakem tayin eder.

Madde 17 - Tek hakem veya hakem mahkemesi başkanının seçimi Divana ait olduğu hallerde, seçim Divanca gerçekleştirilir. Türk firma ile yabancı firma arasındaki anlaşmazlıklarda, tek hakem veya hakem mahkemesi başkanı, tarafların tabiiyetinde oldukları ülkeler dışında bir ülkeden seçilir; ancak tarafların muvafakatı halinde, tarafların tabiiyetinde oldukları ülkelerinden de hakem seçilebilir.

Madde 18 - Taraflardan biri hakemi reddederse, nihai kesin kararı, gerekçesi kendi takdirine bağlı olmak üzere Divan verir.

Tahkim Talebi

Madde 19 - Birlik'in tahkimine müracaat etmek isteyen herhangi bir taraf, talebini doğrudan doğruya Divan Başkanlığına yapar.

Madde 20 - Talep şu hususları kapsar:

- Tarafların ticaret ünvanı, adı, soyadı, tabiiyetleri, sıfat ve adresleri,
- Davacının iddialarının açıklanması, delil teşkil eden bilgi ve belgeler,
- Hakemlerin seçimi ve sayısı ile ilgili her türlü bilgiler.

Madde 21 - Divan Başkanlığı cevap için talebin bir örneğini ve ekli belgeleri davamlı tarafa tebliğ eder.

Tahkim Talebine Cevap

Madde 22 - Davalı taraf, tebligatı alışından itibaren en çok 30 gün içinde, hakemlerin sayısı ve seçimi hakkında yapılan önerilere karşılık vermeli, hakemini tayin etmeli ve savunmasını delilleriyle birlikte açıklamalıdır.

Davalı taraf, gerekirse savunmasını ve delillerini açıklamak için Divan Başkanlığından sürenin en çok 30 gün daha uzatılmasını isteyebilir. Ancak süre uzatma talebinde bulunurken hakemlerin seçimi ve sayısı hakkında beyanda bulunmak zorundadır.

Madde 23 - Cevabın ve ekli belgelerin örneği, davacı tarafa tebliğ edilir.

Mukabil Dava

Madde 24 - Mukabil dava açmak isteyen davalı taraf, davanın kendisine tebliğinden itibaren 30 gün içinde Divan Başkanlığına bu hususu bildirmelidir.

Madde 25 - Davacı taraf, mukabil davanın tebliğinden itibaren 30 gün içinde cevap dilekçesi verebilir.

Dilekçeler, Ekleri ve Tebligat

Madde 26 - Tarafların sundukları dilekçeler ve ekleri; ilgili taraf sayısından başka, her hakem için bir, bir adet de Divan Başkanlığı için olmak üzere hazırlanmalıdır.

Divan Başkanlığının ve hakemin yaptığı her tebligat veya yazışma, imza karşılığı veya tarafın adresine yahut bilinen son adresine taahhütlü mektupla gönderilir. Usulüne uygun gönderilip ilgili tarafça veya temsilcisi tarafından alınmış tebligat ve yazışmalar, tebliğ edilmiş sayılır.

Tahkim Şartnamesinin Hükümleri

Madde 27 - Taraflar, Birlik'in hakemliğine başvurmak üzere anlaşmışlarsa, aynı zamanda bu Şartname hükümlerini de aynen kabul etmiş olur.

Madde 28 - Taraflardan biri tahkim yoluna başvurmayı redderse, bu redde rağmen tahkim icra edilir. İlk itirazlar hakem tarafından karara bağlanır.

Tahkim Giderleri İçin Peşin Ödemeler

Madde 29 - Divan, tahkim taleplerinin gerektirdiği giderleri karşılayacak miktarda bedeli tespit eder. Bu miktar Birlik vizesine veya birlikçe belirlenecek bir banka hesabına yatırılır.

Esas talepte başka bir veya birkaç mukabil dava açıldığı takdirde, Divan her biri için ödenecek bedeli tesbit eder.

Madde 30 - Bu ödemeler taraflarca eşit olarak yapılır. Taraflardan biri ödemeyi yapmazsa, bu bedelin tamamı diğer tarafça ödenir.

Ödeme, yapılmadıkça, hakem mahkemesinin veya hakemin yetki belgesinin geçerliliği yoktur ve dava açılmış sayılmaz.

Madde 31- Divan Başkanlığı, tarafların cevap ve ekleri tamamlanınca, en geç 10 gün içinde dosyayı hakeme tevdi eder.

Tahkim Yeri

Madde 32- Taraflar aralarında kararlaştırmamışlarsa, tahkim yerini Divan belirler.

Görev Belgesi

Madde 33 - Hakem, davaya başlamadan önce belgelere dayanarak veya tarafların huzurunda, görevini belirleyen bir belge hazırlar. Bu belge aşağıdaki hususları kapsar.

- a. Tarafların adları, soyadları, tabiyetleri, sıfatları, b Tahkim süresinde geçerli sayılacak adresleri,
- c. Tarafların iddialarının özeti;
- d. Çözüme kavuşturulacak anlaşmazlık konuları, . e. Hakemin adı, soyadı, tabiiyeti, adresi,
- f. Tahkimin nerede yapılacağı,
- g. Usule ilişkin kurullarla ilgili açıklama,
- h. Hakem ve Tahkim Divanı tarafından yararlı bulunan veya kararın kanuni müeyyideye sahip olabilmesi için gerekli diğer kayıtlar.

Madde 34 - Görev belgesi, taraflar ve hakem tarafından hazırlanır ve dosyanın hakeme tevdiinden itibaren 2 ay içinde Tahkim Divanına verilir.

Madde 35 - Türk firma ile yabancı firma veya yabancı firmaların kendi aralarındaki anlaşmazlıklara da, taraflar uygulanacak maddi hukuku belirlemedilerse hakem, uygulayacağı hukuku seçmekte serbesttir.

Madde 36 - Hakem, taraflar arasındaki akit hükümlerini ve ticari teamülleri nazara almak zorundadır.

Tahkim İcrası

Madde 37 - Hakem, uygun vasıtalarla başvurarak en kısa zamanda soruşturmayı yürütür. Taraftar isterse, hakem tarafları dinler; buna re'sen de karar verebilir. Gerekirse tarafların önünde veya gıyaplarında başka şahısları da dinleyebilir.

Madde 38 - Hakem bir veya birden fazla bilirkişi tayin edebilir, görevlerini belirler, raporlarını kabul eder.

Madde 39- Hakem tarafların talebi halinde dosya üzerinden karar verebilir.

Madde 40– Hakem, taraflardan birinin talebi veya re'sen belirlenmiş gün ve yerde tarafları dinleyebilir. Taraflardan biri usulüne uygun tebligata rağmen gelmezse, görevini yürütür ve duruşma yapılmış sayılır.

Madde 41– Hakem, tahkim sırasında kullanılacak dili belirler. Duruşmalar 3. kişilere kapalı olarak icra edilir.

Madde 42 – Taraflar duruşmada bizzat bulunurlar veya yetkili vekilleri vasıtasıyla temsil edilirler. Beraberinde Divana önceden bildirmek şartıyla danışmanları bulunabilir.

Madde 43- Taraflar Madde 33'teki görev belgesiyle belirlenen hudutları aşmamak kaydıyla hakemin önünde yeni talep ve mukabil taleplerde bulunabilirler.

Madde 44 - Dosyanın hakeme tevdiinden sonra taraflar sulh yoluyla anlaşılırsa, bu durum bir hakem kararıyla tesbit edilir.

Madde 45– Hakem, 6 ay içinde kararını verir. Bu süre görev belgesinin hakem tarafından imza edildiği günden itibaren işlemeye başlar.

Madde 46– Altı aylık süre, tarafların yazılı muvafakatları ile veya mahkeme reisinin veya hakimin kararıyla uzatılabilir.

Madde 47 – Üç hakem tayin edildiği hallerde karar çoğunlukla, çoğunluk sağlanamadığı takdirde hakem mahkemesi başkanı tarafından verilir.

Madde 48 – Taraflar TOBB Tahkim Divanına müracaat etmekle,•verilecek hakem kararını derhal icra etmeyi ve HUMK 533. maddesinde öngörülen şartlar dışında temyiz yoluna başvurmayı kabul etmiş olurlar.

Madde 49– Hakemin kesin kararında esas ile birlikte tahkim giderleri de hükme bağlanır. Buna göre, giderlerin hangi tarafça ödeneceği veya hangi oranda bölüşüleceği tesbit edilir.

Madde 50– Tahkim giderlerine, hakemin ücreti, idari giderler, bilirkişi ücreti ve diğer giderler dahildir.

Kararın Onayı

Madde 51 - Divan anlaşmazlıkları çözerek bizzat karara bağlamaz. Divan hakemin karar verme yetkisine riayetle yükümlüdür.

Hakem kararını yazılı olarak verir ve imzalayarak dosya ile birlikte Divana sunar. Divan kendisine sunulan dosyayı inceler, usul yönünden eksiklikler bulunduğu takdirde tamamlanması için hakeme iade eder. Dosyada eksiklik bulunmadığı veya bulunup da tamamlandığı takdirde, Divan, kararı onaylar. Divanca onaylanmayan karar hiç bir hukuki sonuç doğurmaz.

Madde 52 - Tahkim kararı, tahkimin yapıldığı yerde ve hakem tarafından imzalandığı günde verilmiş sayılır.

Madde 53 - Karar alındıktan sonra, taraflarca veya bir tarafça, Birlik vizesinde veya Birlikçe belirlenen bankaya bütün tahkim giderleri ödendikten sonra, Divan Başkanlığı , hakem tarafından imzalanmış metni, taraflara tebliğ eder.

Madde 54 - Bu Şartnameye uygun olarak verilmiş kararların aslı Divan Başkanlığına teslim edilir.

Sorumluluktan Beraat

Madde 55 - Divan ve Divan üyeleri, Birlik ve Birlik çalışanları, tahkim prosedürü ile ilgili işlemlerdeki fiil ve ihmalleri dolayısıyla, hiç kimseye karşı sorumlu değildirler.

